

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Esitysluonnoksessa (s. 1) todetaan ehdotettavan metsälain sääntelyn taustalla olevan EU:n tuomioistuimen ratkaisu, jossa tuomioistuin täsmensi EU:n lintudirektiivin tulkintaa.

Esitysluonnoksessa (s. 6) todetaan, että EU:n tuomioistuimen ratkaisussa Voore Mets ja Lemeks Põlva täsmennetään EU:n lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa erityisesti liittyen artiklassa tarkoitettuun tahallisuuteen ja toisaalta pesintäaikaisiin metsänhakkuihin. Esitysluonnoksesta käy ilmi, että ratkaisun mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta.

Esitysluonnoksen (s. 49) mukaan metsälaissa esitetään säädettävän sellaisista asianmukaisista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä, joilla voitaisiin varmistautua siitä, että lintujen pesintäaikaisessa metsänkäsittelyssä ei hyväksyttäisi vastoin ennalta varautumisen periaatetta tietoista riskiä lintujen tappamisesta, pesien tuhoamisesta ja lintujen häirinnästä tavalla, jonka merkittävästi vaikuttaisi lintudirektiivin tavoitteisiin.

Esitysluonnoksen mukaisen metsälain uuden 10 c §:n 1–3 momentissa säädettäisiin erinäisistä metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi, kuten esimerkiksi puunkorjuun kiellosta tietyillä alueilla tiettyinä aikoina. Ehdotettavan pykälän 1 ja 2 momenttia koskien esitysluonnoksessa ehdotetaan myös rangaistussääntelyä metsälain 18 §:ään ("6) rikkoo 10 c §:n 2 momentissa säädettyä puunkorjuuta koskevaa kieltoa; 7) rikkoo 10 c §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä säästää edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut").

Esitysluonnoksen mukaisen uuden 10 c §:n 4 momentin mukaan ”Metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–3 momentissa säädettyjä velvoitteita.”

Ehdotettavassa uudessa 10 c §:ssä viitattu luonnonsuojelulain 70 § koskee eläinlajien rauhoitusta, ja esitysluonnoksessa siihen ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan ”Metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi säädetään metsälain 10 c §:ssä.”.

Ensinnäkin oikeusministeriö kehottaa harkitsemaan, olisiko esitysluonnoksessa ehdotettavan metsälain 10 c §:n 4 momentin mukainen säännös perustelluinta sijoittaa esitysluonnoksen mukaiseen säännökseen vai siinä viitattuun luonnonsuojelulain 70 §:ään. Lisäksi tahallista tekoa koskevan säännöksen osalta esityksen perusteluissa olisi suotavaa selkeästi todeta, miten säännös vaikuttaisi rangaistavan menettelyn alaan (esimerkiksi toteamalla, laajenisiko rangaistavan menettelyn ala ja miltä osin), ottaen huomioon, että luonnonsuojelulain 70 §:n vastaiseen menettelyyn liittyy rangaistussääntelyä.

Toiseksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota esitysluonnoksen mukaisen metsälain 10 c §:n 1 momentin yleisluonteisuuteen ja momentin säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 54) todettuun momenttia koskevasta tarkemmasta ohjeistuksesta: ”Arvioinnin ja ennalta ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamisen tueksi on tarkoitus julkaista myöhemmin myös käytännön ohjeistusta eri toimijoille. Ohjeistuksessa kuvattaisiin tarkoituksenmukaisella tarkkuudella ja tarvittaessa yksittäisten lajien tasolla muun muassa ne puunkorjuussa ja muussa metsänkäsittelyssä pesintäaikana noudatettavat työläjikohtaiset etäisyydet pesän ympärillä, jonka sisällä toimimisesta voisi aiheutua sellaista häiriötä, joka voitaisiin katsoa kiellon piirissä olevaksi lintujen tahalliseksi häirinnäksi.” Rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyysvaatimuksen kannalta on olennaista, että 10 c §:n 1 momentista (tai tarvittaessa säännöksen nojalla annettavista säännöksistä tai määräyksistä, edellyttäen asianmukaista viittaamista näihin) kävisi ennakoitavalla tavalla ilmi, millainen toiminta tai laiminlyönti on rangaistavaa.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

-

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Esitysluonnoksessa metsälain 18 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uudet 6 ja 7 kohta: ”Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta 6) rikkoo 10 c §:n 2 momentissa säädettyä puunkorjuuta koskevaa kieltoa; 7) rikkoo 10 c §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä säästää edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon”.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että metsärikkomusta koskien ehdotettavista uusista tekotavoista yhdessä sen ehdotuksen kanssa, että esitysluonnoksen mukaisen metsälain uuden 10 c §:n 4 momentin mukaan ”(m)etsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–3 momentissa säädettyjä velvoitteita.”, herää kysymys, olisiko esityksen tarkoituksena se, että ehdotettavan uuden metsälain 10 c §:n 2 tai 3 momentin vastainen menettely voisi tulla rangaistavaksi sekä metsärikkomuksena että luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisena myös luonnonsuojelulain 131 §:n 2 momentin nojalla luonnonsuojelurikkomuksena ja jos tämä olisi tarkoitus, mitkä olisivat perustelut tällaiselle ratkaisulle. Kyseisiltä osin säännösten keskinäistä suhdetta olisi syytä tarkastella esityksessä tarkemmin.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksessa ei ole huomioitu metsälain 18 §:n 2 momentin voimassa olevassa kohtien luettelossa 4 kohdassa olevan ”tai”-sanana siirtämisen tarvetta ehdotettavan uuden 6 kohdan loppuun, mikäli momenttiin säädetään ehdotettavat uudet 6 ja 7 kohta. Lisäksi lakiehdotuksessa ei ole merkitty katkoviivalla ennen lisättäväksi ehdotettavia 6 ja 7 kohtaa säännöksessä olevia ja voimaan jääviksi tarkoitettuja luettelon aiempia kohtia.

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Esitysluonnoksessa ehdotettavan metsälain uuden 10 c §:n ja 1 ja 4 momentista edellä otsikon ”Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi” alla lausuttu liittyy olennaisesti myös luonnonsuojelulain 70 §:ään.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Esitysluonnoksessa (s. 57) todetaan, että luonnonsuojelulain 82 §:n 1 momentin mukaan luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädettyistä eläinlajien rauhoitussäännöksistä huolimatta aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Toisen momentin mukaan momentissa 1 tarkoitettu poikkeus ei koske lintulajeja.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säännöksen soveltamisalan laajentamista toisessa momentissa siten, että yleispoikkeusta sovellettaisiin aiemmasta poiketen rajoitetusti myös lintulajeihin eli luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentissa säädettyyn tahallisen häirinnän kieltoon lintujen osalta siltä osin, kun aiheutuva häiritseminen ei olisi merkittävää lintudirektiivin mukaan tavoiteltavaan lintulajien kantojen turvaamiseen.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei metsätaloutta koskien esitysluonnoksesta käy erityisen selvästi ilmi ehdotettavan yleispoikkeuksen lintulajien häirintää koskevan soveltamisalan suhde ehdotettavaan metsälain 10 c §:ään.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Johdanto lausuntoon:

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain (1093/1996) ja luonnonsuojelulain (9/2023) 70 ja 82 §:n muuttamisesta (asia: VN/36703/2025).

Esitysluonnoksen taustalla on EU:n tuomioistuimen elokuussa 2025 antama ratkaisu (Voore Mets, C-784/23), jossa tuomioistuin täsmensi EU:n lintudirektiivin tulkintaa. Esitysluonnoksen mukaan metsälakiin lisättäisiin metsänhakuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi lintujen tahallisen häirinnän kiellon soveltamisalaa rajoittava säännös, jotta kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin velvoitteita.

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Sjöman Sonja
Oikeusministeriö